

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

Силабус навчальної дисципліни
«Основи біоетики та біобезпеки»

Обсяг	3 кредити / 90 годин
Семестр, рік навчання	II семестр, 1 курс
Дні, час, місце	Згідно з розкладом в аудиторіях кафедри філософії, біоетики та іноземних мов. Вул. Пастера, 2
Викладач (-і)	1) Ханжи Володимир Борисович, д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, біоетики та іноземних мов 2) Чуйкова Олена Володимирівна, к. філос. н., доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри філософії, біоетики та іноземних мов
Контактний телефон	1) +380972698611 2) +380675723975
E-mail	1) volodymyr.xanzhy@onmedu.edu.ua vladkhan.od@ukr.net 2) olena.chuikova@onmedu.edu.ua mallena0707@ukr.net
Робоче місце	1) Кабінет завідувача кафедри філософії, біоетики та іноземних мов. Вул. Пастера, 2 2) Кабінет № 17 кафедри філософії, біоетики та іноземних мов. Вул. Пастера, 2
Консультації	<i>Очні консультації:</i> четвер – з 14.00 до 16.00; субота – з 9.00 до 13.00 <i>Онлайн консультації:</i> четвер – з 14.00 до 16.00; субота – з 9.00 до 13.00 <i>Microsoft Teams</i> або через <i>Telegram/Viber</i>

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи біоетики та біобезпеки» є моральні проблеми людства, що виникають у зв'язку з застосуванням сучасних біомедичних, промислових, сільськогосподарських та

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

ін. технологій у різних сферах діяльності, зокрема у професійній діяльності лікаря та інших медичних працівників.

Пререквізити і постреквізити курсу

Вивчення дисципліни «Основи біоетики та біобезпеки» забезпечується фундаментальною дисципліною «Філософія з циклом академічної доброчесності» та предметно пов'язане зі знаннями соціально-гуманітарних та природничо-наукових дисциплін I курсу (зокрема «Історія медицини», «Соціологія та медична соціологія», «Історія національної філософської думки», «Безпека життєдіяльності», «Медична біологія»), а також спрямоване на формування та вдосконалення загальнонаукового і спеціального понятійного апарату в інтеграції з дисципліною «Латинська мова». В той же час вивчення цієї дисципліни забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти до оволодіння такими дисциплінами, як «Медична деонтологія», «Конфліктологія», «Соціальна медицина. Громадське здоров'я», «Медична психологія», «Антропологія», «Основи наукових досліджень в медицині», «Екстремальна та невідкладна медична допомога», «Молекулярно-генетичні дослідження у клінічній медицині», «Медична генетика», «Особливості та етика спілкування з хворою дитиною та її батьками. Відпрацювання комунікативних навичок» тощо.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи біоетики та біобезпеки» є підвищення якості підготовки сучасного лікаря в галузі біоетики, що допоможе лікареві в подальшому проводити профілактичну та лікувальну роботу на високому професійному рівні, відповідно до сучасних міжнародних вимог та конвенцій у галузі медичного права та біоетики.

Завдання дисципліни:

1. навчити активно використовувати категоріальний апарат курсу біоетики та біобезпеки;
2. розвинути здатності до аналізу біоетичних та етико-правових проблем використання біомедичних технологій та навички застосовування відповідних норм та принципів для їх розв'язання;
3. ознайомити із принципами проведення біоетичної експертизи наукових проєктів;
4. розвинути вміння відповідного використання міжнародних та вітчизняних нормативних документів, законодавчих актів з питань біоетики для аналізу та вирішення етико-правових проблем, що виникають у практичній діяльності лікаря;
5. навчити застосовувати принципи біоетики при проведенні клінічних та будь-яких наукових досліджень;
6. закласти передумови здійснення професійної діяльності відповідно до цінностей та принципів біоетики.

Очікувані результати

За результатами вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

Знати:

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

- об'єкт, предмет, основні напрямки, функції, визначення біоетики;
- соціокультурні, наукові та філософські передумови виникнення біоетики;
- зміст основних міжнародних та вітчизняних нормативних документів у галузі біоетики;
- функції, структуру, повноваження, роль у суспільстві комітетів з етики;
- сучасну концепцію біобезпеки та принципи біобезпеки в Україні;
- закономірності та основні етапи розвитку біоетики в Україні;
- етико-правові проблеми, біоетичні принципи, засади належної клінічної практики при проведенні клінічних досліджень;
- форми, методи етичної експертизи наукових/клінічних досліджень.

Розуміти:

- особливості застосування принципів біоетики в залежності від соціокультурних умов (американська та європейська моделі біоетики);
- особливості застосування біоетичних принципів в залежності від галузі медичної практики: психіатрія, медична генетика, акушерство та гінекологія, неонатологія, онкологія, інфекційні хвороби, реаніматологія, трансплантологія та ін.;
- біоетичні аспекти «традиційної» та «нетрадиційної» медицини, валеології;
- біоетичні аспекти експериментів на тваринах;
- етико-правові проблеми застосування сучасних біомедичних технологій.

Вміти:

- використовувати у діяльності відповідний тезаурус курсу;
- будувати професійну діяльність відповідно до цінностей та принципів біоетики, вищих міжнародних та вітчизняних нормативних стандартів у галузі біоетики; використовувати міжнародні та вітчизняні нормативні документи, законодавчі акти з питань біоетики для аналізу та вирішення етико-правових питань, що виникають у практичній діяльності лікаря;
- застосовувати принципи біоетики, принципи належної клінічної практики при проведенні клінічних досліджень та будь-яких наукових досліджень;
- отримувати згоду учасників клінічних досліджень;
- проводити біоетичну експертизу наукових проєктів.

Володіти навичками:

- аналізу сучасних біоетичних підходів та концепцій;
- аналізу етико-правових проблем при використанні біомедичних технологій та застосування відповідних морально-етичних норм та принципів для їх розгляду та розв'язання;
- ведення діалогу та дискусії з біоетичних проблем.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс викладається у формах семінарських занять (30 год.), а також – через організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти (60 год.); всього – 90 год. (3 кредити).

Вивчення дисципліни реалізується на основі таких методів навчання:

- за домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- складання графічних схем;
- розв'язання творчих завдань;
- тестування;
- групові дискусії з проблемних ситуацій;
- виконання письмових завдань;
- індивідуально-контрольна співбесіда;
- ситуаційні завдання («кейс-метод»);
- проблемний метод навчання;
- метод навчання «мозковий штурм»

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1: Біоетика як сучасна медична етика. Історія виникнення, соціокультурні, філософські, наукові та природознавчі засади біоетики. Зміст та основні поняття біоетики та ноетики.

Тема 2: Етико-правові аспекти початку та закінчення життя людини.

Тема 3: Цінності та принципи європейської біоетики. Впровадження принципів біоетики в медичну практику в Україні. Етичний кодекс українського лікаря.

Тема 4: Особливості застосування біоетичних принципів та правил в різних галузях медичної практики.

Тема 5: Інформована згода (історія виникнення, форми, законодавча база).

Перелік рекомендованої літератури

а) основна:

1. Білоконь С.В. Основи біоетики та біобезпеки / Навчальний посібник. – Одеса: ОНУ ім. Мечнікова, 2017. – 155 с.
2. Біоетика: Методичні вказівки для практичних занять. – Львів: ЛНМедУ ім. Д. Галицького, 2020. – 76 с.
3. Запорожан В.М., Аряєв М.Л. Основи біоетики та біобезпеки: Підручник. – К.: Здоров'я, 2013. – 456 с.

б) додаткова:

1. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник зі словником / Під редакцією доктора філософських наук, професора Н. Хамітова ; 4-е

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

- видання, перероблене та доповнене. — К.: КНТ, 2016. — 396 с.
2. Основи біоетики та біобезпеки: підручник / Ковальова О., Лисовий В., Амбросова Т. та ін. — К.: вид-во Медицина, 2017. — 392 с.
  3. Петрушенко В. Філософія (вступ до курсу, історія світової та української філософії, фундаментальні проблеми сучасної філософії) – Навчальний посібник / Віктор Петрушенко. — 2-ге вид., випр. — Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2019. — 596 с.
  4. Філософія науки: підручник / І. С. Добронравова, Л. І. Сидоренко, В. Л. Чуйко та ін.; за ред. І. С. Добронравової. — К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. — 255 с.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль здійснюється на семінарських заняттях відповідно до сформульованих завдань з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності надається перевага стандартизованим методам контролю: усному опитуванню, структурованим письмовим роботам, дискусіям, ролевим іграм, доповідям, тестуванню. При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу вищої освіти виставляються оцінки за 4-бальною традиційною шкалою. Поточна успішність розраховується як середній поточний бал, тобто середнє арифметичне всіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми, наприклад 4,75.

Оцінювання поточного контролю з дисципліни:

Оцінка «5» виставляється, якщо:

здобувач бере активну участь у семінарському занятті: демонструє глибокі знання історії етики, біоетики та біобезпеки, розуміє основні біоетичні проблеми; є активно задіяним в обговоренні проблемних ситуацій, вміє аргументовано захистити своє ставлення до певної проблеми; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; користується додатковою навчально-методичною та науковою літературою; спроможний вільно використовувати отримані знання у своїй професійній сфері; тестові завдання (за необхідності) виконані в повному обсязі, всі 100% відповідей на запитання є правильними, відповіді на відкриті питання – повні та обґрунтовані.

Оцінка «4» виставляється, якщо:

здобувач бере участь у семінарському занятті: демонструє належне володіння базовими біоетичними знаннями, біоетичною теорією сьогодення, але у відповіді присутні незначні помилки, які суттєво не змінюють загального ходу думки; у відповіді іноді наявна невпевненість у спробах прикладення загальних положень до вирішення конкретно-наукових проблем, або, навпаки, розуміння сутності конкретних практичних завдань у підсумку не призводить до належного узагальнення; здобувач користується основною навчально-методичною та науковою літературою; висловлює власну думку з теми заняття; тестові завдання

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

(за необхідності) виконані в повному обсязі, не менш ніж 70% відповідей на запитання є правильними, у відповідях на відкриті питання наявні поодинокі помилки у визначеннях.

Оцінка «3» виставляється, якщо:

активна робота здобувача на семінарському занятті є епізодичною і чергується з відвертою пасивністю; відповідь переважно є репродуктивною і позбавленою належного розуміння, в ній наявні значні прогалини в знанні історії етики та біоетики, плутанина в осмисленні фундаментальних загально-етичних питань; здобувач затрудняється навести приклади, що мали б конкретизувати відповідь; тестування (за необхідності) виконано в повному обсязі, не менш ніж 50% відповідей є правильними, відповіді на відкриті питання є поверхневими, з явними суттєвими помилками у визначеннях і логіці викладення.

Оцінка «2» виставляється якщо:

здобувач на семінарському занятті є лише спостерігачем, він не виступає і не задає питань, незацікавлений у вивченні матеріалу; не здатен відповісти на питання навіть на рівні репродуктивного відтворювання матеріалів методичного посібника; питання від викладача, що мали б наводити на думку, не є для нього зрозумілими; відсутня елементарна здатність типізувати філософські вчення за ознаками часу та місця походження; тестування не виконано.

Здобувач отримує залік за умови виконання вимог навчальної програми та за наявності середнього балу за поточну навчальну діяльність не менше 3,00.

Форми і методи підсумкового контролю

Підсумковий контроль з дисципліни «Конфліктологія» не передбачено.

Отриманий середній бал за дисципліну шляхом його помноження на 40 (отримана оцінка округлюється до цілих) конвертується в оцінку за 200-бальною шкалою, яка, свою чергу, переводиться в традиційну оцінку з дисципліни за 4-бальною шкалою.

Середній бал за дисципліну	Оцінка з дисципліни за 200-бальною шкалою	Оцінка з дисципліни за 4-бальною шкалою (традиційна оцінка)
4,62–5,0	185–200	5
3,77–4,61	151–184	4
3,0–3,76	120–150	3

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра філософії, біоетики та іноземних мов

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Завдання необхідно виконувати вчасно згідно дедлайну. За невчасне виконання завдання здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на заняттях з будь-якої причини, то відпрацювання здійснюється у встановлені викладачем терміни відповідно до [Положення про організацію освітнього процесу в ОНМедУ](#). Перескладання здійснюється відповідно до затвердженого графіку.

Політика щодо академічної доброчесності

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності, що визначено у [Положенні](#), та визначається системою вимог, які викладач пред'являє до здобувача вищої освіти при вивченні освітньої компоненти:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей.

Політика щодо відвідування та запізень

Для отримання задовільної оцінки обов'язковим є відвідування і робота на аудиторних (семінарських) заняттях. Запізнення здобувача вищої освіти дозволяється не більше ніж на 10 хвилин.

Мобільні пристрої

На занятті допустимим є користування мобільними пристроями з дозволу викладача.

Поведінка в аудиторії

Під час знаходження в аудиторії мають культивуватися такі цінності: повага до колег; толерантність до інших; сприйнятливність та неупередженість; аргументованість згоди або незгоди з думкою інших учасників дискусії, а також власної думки; шанування гідності особистості опонента/-ки під час спілкування; дотримання етики академічних взаємовідносин.